

ಚಿಕಾಗೋ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮೇಲೆ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಪ್ರಭಾವ

ಸ್ವಾಮಿ ರಾಘವೇಶಾನಂದ

ಚಿಕಾಗೋ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ನಂತರ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ ರಿಗೆ ದೊರೆತ ಮನ್ನಣೆ, ಕೀರ್ತಿ ಮತ್ತು ಯಶಸ್ಸು ಅಂತಿಮವಾದಲ್ಲಿ. ತಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಉತ್ತಮ ಚಾಲನೆ ದೊರಕಿದುದು ಇಲ್ಲೇ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಈ ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರುವ ಪೂಜ್ಯ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಯವರು ಉದಕಮಂಡಲ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು. ಉತ್ತಮ ವಾಗ್ಮಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಘಟಕರಾಗಿರುವ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರು ಹಲವಾರು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೧ನೇ ತಾರೀಖು, ೧೮೯೩ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಉಳಿಯುವ ದಿನ. ಧನ್ಯ ಅಮೆರಿಕ! ಈ ದಿನಕ್ಕೆ ಮೆರುಗನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ನೀನು ನಿಜಕ್ಕೂ ಧನ್ಯ.

ಆದನ್ನು ಅಮೇರಿಕದ ೪೦೦ನೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ವರ್ಷ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಅತಿ ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿಯೇ ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು, ಅಮೆರಿಕ. ಚರಿತ್ರೆಯ ಕಾಲಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ೪೦೦ ವರ್ಷ ಎನ್ನುವುದು ಬಹಳ ಸಣ್ಣದೇ ಆದರೂ, ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸದೆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಮಾನವನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ತನ್ನ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬವನ್ನು ದುಂದುವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಆಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಅಮೆರಿಕ ತನ್ನ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸಾರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಚಿಕಾಗೋ ನಗರದಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಮೇಳವೊಂದನ್ನು ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿತು. ಮಾನವನ ಲೌಕಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧನೆಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದೇ ಇದರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಜಗತ್ತಿನ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸದೆ ಪ್ರದರ್ಶನವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. “ಮಾನವ ಕೋಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತಹ ಅತಿಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳೆಲ್ಲದರ ಮೇಲೂ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ನಡೆಯಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಅದು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದ್ದು, ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಬರುವಂತಾಗಬೇಕು.”

— ಎಂದು ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಬಾನಿ ಎಂಬ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಕೀಲ-ಲೇಖಕ ೧೮೮೯ರಲ್ಲೇ ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದ. ಈ ಸಲಹೆಗೆ ಭಾರೀ ಪ್ರಚಾರ ಸಿಕ್ಕಿ, ಬಹುತೇಕ ಜನರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ದೊರಕಿತು. ಕೊನೆಗೆ ‘ಕೊಲಂಬಿಯನ್ ಮೇಳ’ಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಜಾಗತಿಕ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಿಗೆ ಬಾನಿ ಯನ್ನೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ಎರಡೂ ವರೆ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿವರಪೂರ್ಣವೂ ಜಟಿಲವೂ ಆದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಚಿಕಾಗೋದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅಮೆರಿಕಾದ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನಾಗಿದ್ದ ಡೇನಿಯಲ್ ಬರ್ನ್‌ಹಾರ್ಮ್‌ಗೆ ಮೇಳದ ನಿವೇಶನದ ಸಮಗ್ರ ನೋಟದ ಬಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ವಹಿಸಲಾಯಿತು.

ಮಿಚಿಗನ್ ಸರೋವರದ ತೀರದಲ್ಲಿ ೧೦೩೭ ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮೇಳವನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಯಿತು. ಒಟ್ಟು ನಿರ್ಮಿತ ಪ್ರದೇಶವೇ ೫೦೦ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನವು. ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ೨೦ಸಾವಿರ ಮಣ ಕಬ್ಬಿಣ ಮತ್ತು ಉಕ್ಕನ್ನೂ, ಸಾವಿರಾರು ಮಣ ಗಾಜನ್ನೂ, ಮತ್ತು ಏಳು ಕೋಟಿ ಘನ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಮರವನ್ನೂ ಬಳಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸಂದರ್ಶಕರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ೩೦೦೦ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಒಟ್ಟು ೧೭೯ ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಈ ಮೇಳವು ನಡೆಯಿತು. ಈ ಚಿಕಾಗೋ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಪಂಚದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಿಂದ

ಎರಡು ಕೋಟಿ ಎಪ್ಪತ್ತೆದು ಲಕ್ಷ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ಸಾವಿರದ ನಾಲ್ಕು ನೂರು ಜನ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು.

ಆಗಿನ ಅಮೆರಿಕದ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದ ಬೆಂಜಮಿನ್ ಹ್ಯಾರಿಸನ್ ಹೀಗೆ ಘೋಷಿಸಿದ್ದರು. “ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೂ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ: ಬನ್ನಿ, ಮಾನವ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸಂದರ್ಭದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಮಾನವಕುಲದ ಶಾಶ್ವತ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿಯುವ ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ನಿಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿ ಮತ್ತು ನಿಮ್ಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಉದ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವ ಕೊಲಂಬಿಯನ್ ಮೇಳಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಿ.” ಖ್ಯಾತ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಾದ ಎಲಿಶಾ ಗ್ರೇ ಮತ್ತು ನಿಕೋಲಾ ಟೆಸ್ಲಾ ಕೂಡ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಮೇಳಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಇದಲ್ಲವನ್ನೂ ನೋಡಿರಬಹುದು. ಮುಂದೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮತ್ತು ನಿಕೋಲಾ ಟೆಸ್ಲಾ ಸ್ನೇಹಿತರಾದರು.

ಈ ಮೇಳವು ಮಾನವನ ಭೌತಿಕ ಸಾಧನೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ, ಮಾನವನ ಜೀವನದ ವಿವಿಧ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದವು. ಸಂಗೀತ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಕಲೆ, ತತ್ತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಜಲ, ಆರೋಗ್ಯ, ಆಡಳಿತ, ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರಗತಿ ಇತ್ಯಾದಿ ೨೦ ವಿಭಾಗಗಳಿದ್ದವು.

ಇವೆಲ್ಲದರ ಮಧ್ಯೆ, ಶ್ರೀ ಬಾನಿ, ‘ವಿಶ್ವಧರ್ಮಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನ ಒಂದನ್ನು ನಡೆಸೋಣ, ಪ್ರಮುಖ ಧರ್ಮಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸೋಣ’ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು. ಈ ಸೂಚನೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತಮತದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದಿತು. ಕ್ರೈಸ್ತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದಲೂ, ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಪ್ರಚಾರಕರಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಗೊಣಗಾಟ ಕೇಳಿಬಂದಿತು. ಬರಬರುತ್ತಾ ಅದು ತೀವ್ರ ವಿರೋಧಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿತು. ಕ್ಯಾಂಟರ್ ಬರಿಯ ಆರ್ಟ್ ಬಿಷಪ್ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು: “ನಾನು ಬರೆದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ — ಧರ್ಮವೆಂದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮವೊಂದೇ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ನಡೆಸಿದರೆ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ನಮ್ಮ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮವನ್ನು ಇತರ ಅನಾಗರಿಕ ಧರ್ಮಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲೇ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅನ್ಯಾಯ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಉಂಟೆ?” ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಪಾದ್ರಿ ಈ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮವೇ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಲು ಸದವಕಾಶ ಎಂದು ವಾದಿಸಿದ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪಾದ್ರಿ ಬರೆದ, “ನನ್ನ ನಿಶ್ಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮವು ಸರ್ವಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅದನ್ನು ವೈಭವಯುತವಾಗಿ, ಸ್ಫೂರ್ತಿಯುತವಾಗಿ ಮಂಡಿ

ಸಲು ಯಾವ ಕ್ರೈಸ್ತನೂ ಹಿಂಜರಿಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಂಡ ಜನಸಮೂಹ ನೆರೆಯುವಂತಾದಾಗ, ಆ ಸುವರ್ಣಾವಕಾಶವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಭಗವಂತ ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಸತ್ತ್ವವನ್ನು ಮೊಳಗುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಕ್ರೈಸ್ತನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಯೊಬ್ಬನೂ ಮಂಡಿಯಾರಿ ತಲೆಬಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವನಲ್ಲದೆ ಬೇರಾರು ಬಲ್ಲರು?”

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಉದ್ದೇಶವೇನಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮ ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. “ವಿಶ್ವ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮವು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಧರ್ಮಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬುದನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆದರೂ ತಾತ್ವಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನುಳ್ಳ ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿತು.” (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ, ಸಂ.೪, ಪು. ೧೪೦)

ಇಂತಹ ದುರಾಲೋಚನೆಯಿದ್ದರೂ ಅಮೇರಿಕಾಕ್ಕೆ ಜಗತ್ತು ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಕಾರಣ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಒಂದೇ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮದವರನ್ನೂ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿಸಿತ್ತು, ಮೊದಲನೆಯ ಬಾರಿಗೆ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ನೀಡಿತು.

೧೮೯೩ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧೧ರಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ೧೦ಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ವದ ಹತ್ತು ಪ್ರಮುಖ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಗೌರವ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾ ಗಂಟೆಯನ್ನು ಹತ್ತು ಸಲ ಬಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ತಮ್ಮ ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರು, “ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಗೌರವಾರ್ಥವಾಗಿ ಇಂದು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮೊಳಗಿದ ಘಂಟಾನಾದವು ಎಲ್ಲ ಮತಾಂಧತೆಗೆ ಮೃತ್ಯುಘಾತವನ್ನೀಯುವುದೆಂದು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. (ಕರತಾಡನ) ಮತ್ತು ಅದು ಖಡ್ಗ-ಲೇಖನಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಭವಿಸುವ ಹಿಂಸಾಧೋಷಗಳಿಗೆ, ಹಾಗೂ ಒಂದೇ ಗುರಿಯೆಡೆಗೆ ಸಾಗುತ್ತಿರುವ ಪಥಿಕರೊಳಗಿನ ಅಸಹನೆ-ಮನಸ್ತಾಪಗಳಿಗೆ ಮೃತ್ಯುಘಾತವನ್ನೀಯುವುದೆಂದು ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ.” ಜುದಾಯಿ, ಇಸ್ಲಾಂ, ಬೌದ್ಧ, ಹಿಂದು, ತಾವೋ, ಕನ್ಫ್ಯೂಷಿಯಸ್, ಶಿಂಟೋ, ಝರತುಷ್ಟ್ರ, ಕ್ಯಾಥೋಲಿಕ್ ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಪ್ರೊಟೆಸ್ಟೆಂಟ್ ಇವೇ ಆ ಹತ್ತುಧರ್ಮಗಳು. ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶ್ವ ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಒಂದು ವಿಶೇಷ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮದ್ರಾಸಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ ರೆವರೆಂಡ್ ಹೆನ್ರಿ ಮುಲ್ಲರ್, ‘ಹಿಂದೂ’ ವಾರ್ತಾಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕ ಶ್ರೀ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಅಯ್ಯರ್, ಬೃಹತ್ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಾಪಚಂದ್ರ ಮಜುಂದಾರ್ ಮತ್ತಿತರರು ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೇ ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಹೋಗಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯವಂತರು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟುವುದು ಮಹಾಪಾಪ ಎಂದಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅಮೇರಿಕಾದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಒಂದು ಪ್ರವಚನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಧರ್ಮವನ್ನು

ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತಂದಿಟ್ಟಿದ್ದೀರಿ. ಇವತ್ತು ನೀವು ಘಂಟೆ ಬಾರಿಸುತ್ತೀರಿ. ನಾಳೆ ಬಂದು ಶಂಖ ಊದುತ್ತೀರಿ, ಮತ್ತು ನಾಳೆದ್ದು ಚಾಮರ ಸೇರಿಸುತ್ತೀರಿ, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದೇ ಧರ್ಮ ಎನ್ನುತ್ತೀರಿ.” ಧರ್ಮ ಇಷ್ಟು ಕೀಳು ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಳಿದಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿತ್ತು, “ಹಿಂದೂಧರ್ಮವು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದ ಜ್ವಲಂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲಲು ಅಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ.” ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಲೇಖಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಹೀಗಿತ್ತು, “ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಜೀವಶಕ್ತಿ ಬತ್ತಿದೆ. ಹಿಂದೂಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ವಿರೂಪಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮವೇ ಕಾರಣ.” ಇದಾವುದರ ಅರಿವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಯಾವುದೋ ಅವ್ಯಕ್ತ ಶಕ್ತಿ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಎಳೆದು ತಂದಿತ್ತು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ರಾತ್ರಿ ಮೂರು ಹಗಲು ಧ್ಯಾನಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಭಾರತದ ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ತುಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಗತವೈಭವ, ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮತ್ತು ಮೊಗಲರ ಕ್ರೂರ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಆವ್ಯಾಹತ ಲೂಟಿ ಮತ್ತು ಹೇರುತ್ತಿದ್ದ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ದೃಶ್ಯಗಳು ಅವರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಮೂಡಿದವು. ಭಾರತದ ಬಡತನವನ್ನು ನೀಗಲು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಧರ್ಮಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಬರಬೇಕು ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. ಆದರೆ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಅಮೆರಿಕೆಗೆ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧತೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಇದು ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪವೇ ಅಥವಾ ನನ್ನ ಅಹಂಕಾರವೇ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ಮೂಡಿತು. ಆಗ ಒಂದು ದಿನ ಅವರಿಗೆ ದಿವ್ಯದರ್ಶನವಾಯಿತು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಸಮುದ್ರದ ಮೇಲೆ ನಡೆದು ಹೋಗುತ್ತ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾತೆ ಶಾರದಾದೇವಿಯವರು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪತ್ರ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಹೊರಡುವ ಮುನ್ನ ರಾಜಾ ಅಜಿತ್ ಸಿಂಗ್ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗೆ, ‘ವಿವೇಕಾನಂದ’ ಎಂದು ಹೊಸ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ದಿನಗಳ ನಂತರ ಅವರ ಗುರುಭಾಯಿಯೊಡನೆ ಪರಿವ್ರಾಜಕರಾಗಿ ಸುತ್ತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಈ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದಿದ್ದರಂತೆ. “ಹರಿಭಾಯಿ, (ಸ್ವಾಮಿ ತುರೀಯಾನಂದರು) ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ಏರ್ಪಾಡುಗಳಾಗುತ್ತಿದೆಯೋ ಅವೆಲ್ಲಾ ‘ಇದಕ್ಕಾಗಿ’ ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಎದೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದರಂತೆ.

ನಂತರ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಹೇಗೆ ಹೋದರು? ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಏನೆಲ್ಲಾ ಕಷ್ಟ ಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದರು ಎಂಬುದೆಲ್ಲಾ ಚರಿತ್ರೆ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಅನೇಕ ಬರಹಗಳು ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿವೆ.

ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರನ್ನು ಮಾತನಾಡಲು ಕರೆದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂಜರಿದರು. ನಾನು ಆಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದರು. ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಆದ ಮೇಲೆ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಇವರು ಮಾತನಾಡುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಬಂದಿತು. ಪ್ರತಿದಿನ ಮೂರು ಸೆಶನ್ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಗಿನ ಸೆಶನ್ ಮುಗಿದೇ ಹೋಯಿತು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸೆಶನ್‌ನಲ್ಲೂ ಒಂದೆರಡು ಬಾರಿ ಮುಂದೂಡಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಮಾತನಾಡಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಬಾನೆಟ್ ಮಾರಿ ಎಂಬ ಫ್ರೆಂಚ್ ಪಾದ್ರಿಗಳು ಸ್ವಾಮೀಜಿಯನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಿದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಎದ್ದುನಿಂತರು. ಅದೇ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಅದೇ ಪ್ರತಿಭೆ, ಅದೇ ಶಕ್ತಿ ಎಲ್ಲವೂ ಇದ್ದವು. ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರದ ದೇವಮಾನವ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿ ಅವರಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿತೊಡಗಿತು, ಎದ್ದುನಿಂತ ಆ ಭವ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನೋಡಿದ ನಾಲ್ಕು ಸಹಸ್ರಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಉಸಿರಾಡುವುದನ್ನೂ ಮರೆತು ಅವರನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅವರ ಮುಖ ಮಂಡಲ ಅಗ್ನಿಜ್ವಾಲೆಯಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿತ್ತು. ವರ್ಷಾಂತರಗಳಿಂದ ಅವರಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರಚಂಡ ಶಕ್ತಿಯ ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿ ಸ್ಫೋಟಿಸಿತು. ಈಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ವಾಗ್ದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ಮೇಘನಾದ ಸದೃಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ “ಅಮೆರಿಕದ ಸಹೋದರ ಸಹೋದರಿಯರೇ” ಎಂದು ಸಭಿಕರನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿದರು. ಅಷ್ಟೇ! ಆಗಲೇ ಸಮಸ್ತ ಸಭಿಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನವಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸಂಚಾರವಾಯಿತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ೧೨೫ನೆಯ ಉತ್ಸವದ ಆ ಮೂರು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಇಂದು ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ವರ್ಷ ಅದು ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅವರು ಈ ಮೂರು ಪದಗಳನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸಿದುದೇ ತಡ, ಅವು ಸಮಸ್ತ ಸಭಿಕರಲ್ಲಿ ಒಂದು ನವಸ್ಫೂರ್ತಿ ಸಂಚಾರವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಎಲ್ಲರೂ ಎದ್ದುನಿಂತು ಎರಡು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಕರತಾಡನ ಮಾಡಿದರು. ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರು ಎಂಬುದು ಯಾರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ತಮಗರಿಯದೆಯೇ ಭಾವೋದ್ರೇಕದಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವರಂತೂ ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಬರಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದು ಶಾಂತವಾಗಲು ಕೆಲವು ನಿಮಿಷಗಳೇ ಹಿಡಿದವು. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಎ.ಎಸ್.ಕೆ. ಬ್ಲಾಚೆಟ್ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ: “ಆ ಯುವಕ ಎದ್ದು ನಿಂತು ‘ಅಮೆರಿಕದ ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರೇ’ ಎಂದು ನುಡಿದಾಗ ಏಳು ಸಾವಿರ (?) ಜನರು ತಮಗೇ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಅಭಿನಂದಿಸಿದರು.”

“ಹಲವಾರು ನಿಮಿಷಗಳವರೆಗೆ ಕರತಾಡನದ ಧ್ವನಿ ಅನುರಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು” ಎಂದು ಬರೋಸ್ ಮತ್ತು ಹಾಟನ್ ಕೂಡ ದೃಢ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಳಸಿಂಗ ಪೆರುಮಾಳರಿಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, “ಇಡೀ ಸಭಾಂಗಣ ಕೆಲವಾರು ನಿಮಿಷಗಳವರೆಗೆ

ಕರತಾಡನಗಳ ತರಂಗದಿಂದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿತ್ತು” ಎಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಇಂತಹ ಕರತಾಡನ ಸ್ವಾಮೀಜಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೊರೆತಿತ್ತೇ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಮುನ್ನ ಜಾಂಟಿ ದ್ವೀಪದ ಪ್ರಧಾನ ಬಿಷಪರ ಭಾಷಣಕ್ಕೂ ಅದು ದೊರೆತಿತ್ತು, ಬಹುಶಃ ಎರಡನೇ ಅಧಿವೇಶನದ ಪ್ರಥಮ ಭಾಷಣಕಾರರು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಿರಬಹುದು. ಬ್ರಹ್ಮಸಮಾಜದ ಪ್ರತಾಪ ಮಜುಂದಾರರಿಗೂ, ಬಹುಶಃ ಅವರು ಅಮೆರಿಕಾಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಬಾರಿ ಭೇಟಿಯಿತ್ತು ಪರಿಚಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಿರಬಹುದು, ಅಥವಾ ಕೈಸ್ತಧರ್ಮವನ್ನು ಹೊಗಳುವ, ‘ದಿ ಓರಿಯಂಟಲ್ ಕ್ರೈಸ್ತ’ ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕ ಬರೆದಿದ್ದ ಕಾರಣಕ್ಕಿರಬಹುದು. ಚೀನಾದ ಪಂಗ್ ಕ್ವಾಂಗ್ ಮಾತನಾಡಲು ಎದ್ದು ನಿಂತಾಗಲೂ ಕರತಾಡನವಾಗಿತ್ತು. ಬಹುಶಃ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕಾವು ಚೀನಾ ಜೊತೆ ಒರಟಾಗಿಯೇ ನಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವೋ ಎಂಬಂತೆ ಪಂಗ್‌ಗೆ ಅಂತಹ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಕಾರಣವಿರಬಹುದೇ? ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಸಭಿಕರಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕತೆಗಿಂತ ಪ್ರಾಪಂಚಿಕತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾದರೆ ಏನು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು?

ಜಗನ್ಮತೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ಮೂಲಕ ಮಾತನಾಡಿರಬಹುದು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಈ ಒಂದು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರಿಂದಲೂ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು. ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ತಮ್ಮೊಳಗೆ

ಸುಪ್ತವಾಗಿದ್ದ ಅನಂತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿ ಮಾತನಾಡಲು ಎದ್ದುನಿಂತರು. ಇದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ. ಅದುದರಿಂದಲೇ ಆ ಘಟನೆ ನಡೆದು ೧೨೫ ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ಇನ್ನೂ ಹಚ್ಚ ಹಸುರಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ. ಅದ್ಭುತವಾದ, ಅಮೋಘವಾದ ಮೇಳ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಇದು ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. ಇನ್ನೂ ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳು ಉಳಿಯುವ ಸಂಭವವಿದೆ.

ಜನ ಹುಚ್ಚೆದ್ದು ಕರತಾಡನ ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅವರಿಗೇ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಭಾಷಣ ಮುಗಿದುದೇ ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ಕೈಕುಲುಕಲು, ಇಲ್ಲವೇ ಅವರ ಬಟ್ಟೆಯ ಅಂಚನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು, ಇಲ್ಲವೇ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದರು.

ಅವರೆಲ್ಲಾ ಹಾಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ಒಂದು ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ:

“ಈ ದೇಶದ ಚಿಕಾಗೋದಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿದ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಭಿಕರನ್ನು ಕುರಿತು, ‘ಅಮೆರಿಕದ ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರೆ’ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸಿದೆ; ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಮೇಲೆದ್ದು ನಿಂತಿದ್ದು ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತು? ಅವರು ಹಾಗೆ ಏಕೆ ಮಾಡಿದರು? ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏನಾದರೂ ವಿಚಿತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಿತ್ತೇ? ಎಂದು ನೀವು ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟಿರಬಹುದು. ನನಗೆ ಒಂದು ಶಕ್ತಿಯಿದ್ದುದು ನಿಜ. ಅದಂದರೆ — ನನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾರಿಯೂ ಲೈಂಗಿಕ ಯೋಚನೆ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಚಿಂತಾಲಹರಿ

ಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದೆ; ಮನುಷ್ಯನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಆ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ನಾನು ಉನ್ನತ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಇರಿಸಿದೆ; ಅದು ಎಷ್ಟು ಬಲವಾದ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತೆಂದರೆ ಯಾವುದೂ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿರೋಧಿಸಲಾರದಂತಾಯಿತು. (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ, ಸಂ.೯, ಪು. ೪೩೭)

ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನ ಅಮೇರಿಕಾ ಜನತೆಯ ಮೇಲೆ ಏನು ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟು ಮಾಡಿತೆಂಬುದನ್ನು ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: “ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನವು ನನಗೆ ಕಂಡಂತೆ ಅದು ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಕ್ರೈಸ್ತೇತರ ಧರ್ಮಗಳ ಹುಳುಕನ್ನು ತೋರುವುದಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ ನಾಟಕ. ಆದರೆ ಕ್ರೈಸ್ತೇತರ ಧರ್ಮಗಳೇ ಪ್ರಬಲವಾಗಿ, ಅದೊಂದು ಕ್ರೈಸ್ತರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಿಷ್ಪಯೋಜಕವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಭರತಖಂಡಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಚಿಂತನೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಇದು ವೇದಾಂತದ ಭಾವನೆಗಳು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹರಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. (ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ ಕೃತಿಶ್ರೇಣಿ, ಸಂ.೭, ಪು. ೪೩೪)

ಚಿಕಾಗೋ ಪ್ರತಿಕ್ರೇಗೂ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡಿದವು: “ಅನೇಕ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಭಾಷಣಗಳು ವಾಗ್ವೈಖರಿಯಿಂದ ತುಂಬಿದ್ದರೂ, ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ನಿಜವಾದ ಇಂಗಿತ ಆಶಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನೂ ಹಿಂದೂ ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಷ್ಟು ಯಾರೂ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ... ಅವನೊಬ್ಬ ದೇವದತ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರದಿಂದ ಬಂದ ವಾಗ್ಮಿ. ಗೌರಿಕ ಮತ್ತು ಕೇಸರ ವರ್ಣಗಳ ಆಕರ್ಷಕವಾದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಲಿಷ್ಠ ಪ್ರಜ್ಞಾಶಾಲಿಯ ಮುಖ. ಅವನಾಡಿದ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವಾದ ಮಾತುಗಳು, ಅವನು ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ಥಿಗ್ಧ ಭಂದೋಗತಿಯ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಣೀಯವಾಗಿದ್ದವು.” (‘ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಕ್ರೆಟಿಕ’)

“ವಿವೇಕಾನಂದರೇ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮಹೋನ್ನತ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಇಂತಹ ಘನಪಂಡಿತರಿರುವ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವುದು ಎಂತಹ ಮೂರ್ಖತನ ಅವಿವೇಕ ಎಂದು ನಮಗೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ.” (‘ಹೆರಾಲ್ಡ್’, ಇಲ್ಲಿಯ ಮುಖ್ಯ ಪತ್ರಿಕೆ)

ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಧರ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೬ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅದರಲ್ಲಿ ೫ ಪುಟ್ಟ ಭಾಷಣಗಳು. ಅವು ಯಾವ ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಆದರೆ ಬಹಳ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಭಾಷಣಗಳು. ಹಿಂದೂಧರ್ಮದ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಭಾಷಣ ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬಂದು ದಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕುರಿತಾಗಿ ಸೋದರಿ ನೀವೇದಿತಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: “ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮಾತನಾಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅದು ‘ಹಿಂದೂಗಳ ಕೆಲವು ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳು’ ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು

ಕುರಿತಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಹಿಂದೂಧರ್ಮವೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು.”

ಧರ್ಮಸಮ್ಮೇಳನದ ಕೊನೆಯ ದಿನ ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಬಾನಿ ಸಮಾರೋಪ ಭಾಷಣ ಮಾಡಲು ಎದ್ದುನಿಂತರು. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರು, “ಸಮ್ಮೇಳನದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ, ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಹೊರತಾಗಿ ಇನ್ನೂ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಾಗಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ವಿಶೇಷ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ೧೪೧ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ೯೨೬ ಅಧಿವೇಶನಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಮತ್ತು ಮುಂದೆ ಇನ್ನೂ ೧೫ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ನಡೆಯಲಿವೆ.”

ಈ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆದು ೧೨೫ ವರ್ಷಗಳಾದವು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವುದು ಒಂದೇ. ಅದಂದರೆ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರ, “ಅಮೆರಿಕಾದ ಸೋದರ ಸೋದರಿಯರ” ಎಂಬ ಸಂಬೋಧನೆ. ಇದು ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಕೊಂಡಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಧನ್ಯ ಭಾರತ ಮಾತೆ, ಧನ್ಯ ಹಿಂದೂಧರ್ಮ. ☀

ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಚಿತ್ರ

ಗೀತೆಯ ಮೇಲೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡುವಾಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಯವರ ನಿಲುವು ಹೇಗಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ ಶುದ್ಧಾನಂದರು ಹೀಗೆ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ:

“ಪ್ರಿಯವಾಚಕರೆ, ನಾನು ಆ ದಿನ ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಆ ಮಹಾವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆ ಚಿತ್ರ ಈಗಲೂ ನನ್ನ ಬಗೆಗಣ್ಣು ಮುಂದಿರುವ ಅದೇ ಚಿತ್ರ, ನನ್ನ ಈ ವಿನೀತ ಪ್ರಯತ್ನದ ಮೂಲಕ ನಿಮ್ಮ ಬಗೆಗಣ್ಣು ಮುಂದೆಯೂ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಲಿ. ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಆ ಮಹಾವಿದ್ವಾಂಸನ, ಶಿಖರಪ್ರಾಯನಾದ ಆ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯ ಅಪರಿಮಿತ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ತುಂಬಿದ ಹೃದಯವುಳ್ಳ ಆತನ ನೆನಪು ನನ್ನನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾಲದೇಶಗಳ ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ನೀವೂ ಕೂಡ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯ ಆ ರೂಪವನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸಬೇಕು... ‘ಇತರರಲ್ಲಿ ನೀವು ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕಾಣುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದಾದರೆ, ಪರಮ ಪಾಪಿಯಾದವನನ್ನು ಸಹ ನೀವು ದ್ವೇಷಿಸಬಾರದು’ ಎಂದು ನುಡಿಯುವಾಗ ಅವರ ಭಾವಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ನನ್ನ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಪ್ರೇಮವು ನೂರಾರು ಪ್ರವಾಹಗಳಾಗಿ ಅವರಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹರಿದು ಬರುತ್ತಿರುವಂತೆ ಇತ್ತು. ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಪ್ರೇಮವು ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುವಂತಿತ್ತು; ಅವರ ಪ್ರೇಮಾದ್ರವ ಮುಖಿಕಮಲದಲ್ಲಿ ಕಾರಿಣ್ಯದ ಲವಲೇಶವೂ ಸಹ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.”